

سبدگردان
سرمایه و دانش

کانون نهادی سرمایه‌گذاری ایران

سمینار تخصصی بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

پنجم دی ماه ۱۴۰۰

تهیه و تنظیم: علیرضا توکلی کاشی

بررسی اقسام کلان بودجه و

تخمین کسری بودجه

بررسی روند اقلام کلان بودجه

رشد		لایحه	قانون		اقلام کلان بخش درآمدی بودجه
۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	
۶۲٪	۵۹٪	۵۲۷	۳۲۵	۲۰۵	مالیات دریافتی
۹٪	۵۱۴٪	۳۸۲	۳۵۰	۵۷	فروش نفت
۲۸۱٪	-۵۰٪	۱۳۷	۳۶	۷۲	صندوق توسعه ملی
-۷۲٪	۲۰۳۳٪	۷۱	۲۵۶	۱۲	فروش سهام شرکتها
-۴۲٪	-۱۰٪	۲۶	۴۵	۵۰	فروش اموال
-۱۴٪	۵۲٪	۲۲۹	۲۶۶	۱۷۵	سایر
۷٪	۱۲۴٪	۱,۳۷۲	۱,۲۷۸	۵۷۱	مجموع

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می باشد.

تخمین میزان تحقق و کسری بودجه

تخمین تحقق بودجه ۱۴۰۱ بر مبنای ارقام لایحه			لایحه	قانون		اقلام کلان بودجه
بد بینانه	واقع بینانه	خوش بینانه	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	
%۸۰	%۹۰	%۱۰۰	۵۲۷	۳۲۵	۲۰۵	مالیات دریافتی
%۲۰	%۴۰	%۸۰	۳۸۲	۳۵۰	۵۷	فروش نفت
%۲۰	%۴۰	%۸۰	۱۳۷	۳۶	۷۲	صندوق توسعه ملی
%۱۰	%۳۰	%۵۰	۷۱	۲۵۶	۱۲	فروش سهام شرکتها
%۰	%۲۰	%۱۰۰	۲۶	۴۵	۵۰	فروش اموال
%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	۲۲۹	۲۶۶	۱۷۵	سایر
			۱۳۷۲	۱۲۷۸	۵۷۱	مجموع

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می باشد.

تخمین میزان تحقق و کسری بودجه

تخمین ارقام کسری بودجه (همت)			تخمین تحقق بودجه ۱۴۰۱ بر مبنای ارقام لایحه			لایحه ۱۴۰۱	
بد بینانه	واقع بینانه	خوش بینانه	بد بینانه	واقع بینانه	خوش بینانه		
۱۰۵	۵۳	۰	%۸۰	%۹۰	%۱۰۰	۵۲۷	مالیات دریافتی
۳۰۶	۲۲۹	۷۶	%۲۰	%۴۰	%۸۰	۳۸۲	فروش نفت
۱۱۰	۸۲	۲۷	%۲۰	%۴۰	%۸۰	۱۳۷	صندوق توسعه ملی
۶۴	۵۰	۳۶	%۱۰	%۳۰	%۵۰	۷۱	فروش سهام شرکتها
۲۶	۲۱	۰	%۰	%۲۰	%۱۰۰	۲۶	فروش اموال
۰	۰	۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	۲۲۹	سایر
۶۱۱	۴۳۵	۱۳۹				۱۳۷۲	مجموع

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می باشد.

نتیجه:

به نظرمی رسد، کسری بودجه سال ۱۴۰۱ در صورت ...

... تداوم وضعیت فعلی کشور، در حدود ۴۰۰ همت

... و در صورت سگته شدن فضای تحریم، به حدود ۲۰۰ همت برسد!

سابقہ قوانین بودجه در زمينه انتشار اوراق

روند انتشار اوراق دولتی

خالص تامین مالی	پایان دوره	سود	سررسید	انتشار	اول دوره	سال
۱۰	۱۷	۱	۱-	۱۱	۷	۱۳۹۴
۳۸	۵۵	۲	۱۵-	۵۳	۱۷	۱۳۹۵
۲۱	۷۶	۶	۲۳-	۴۴	۵۵	۱۳۹۶
۱۴	۹۰	۸	۳۱-	۴۵	۷۶	۱۳۹۷
۵۷	۱۴۷	۶	۳۰-	۸۷	۹۰	۱۳۹۸
۱۶۷	۳۱۴	۱۹	۳۷-	۲۰۴	۱۴۷	۱۳۹۹
۲۳۲	۵۴۶	۳۶	۶۸-	۱۴۴ + ۱۵۶	۳۱۴	۱۴۰۰
؟؟؟	؟؟	۳۵	۱۳۸-	؟	۵۴۶	۱۴۰۱

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می‌باشد.

مقایسه آمار انتشار اوراق در بودجه با عملکرد واقعی

انتشار اوراق	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
انتشار اوراق جدید - بودجه	۳۵	۳۹	۵۸	۸۸	۱۳۲	۹۸
انتشار اوراق جدید - عملکرد	۴۴	۴۶	۸۷	۲۰۴	۱۵۶ + (۱۴۴)	؟
انحراف عملکرد و بودجه	%۲۶	%۱۸	%۵۰	%۱۳۲	%۱۸ + ؟	؟

❖ واحد کلیه ارقام، هزار میلیارد تومان (همت) می‌باشد.

مقایسه آمار بازپرداخت اصل و سود اوراق در بودجه با عملکرد واقعی

۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	سررسید اوراق
۱۲۸	۷۰	۴۰	۲۷	۲۳	۱۷	بازپرداخت اصل و سود - بودجه
۱۷۳ + ؟	۱۰۴	۵۶	۳۶	۳۹	۲۹	بازپرداخت اصل و سود - عملکرد
۳۵٪ + ؟	۴۹٪	۴۰٪	۳۳٪	۷۰٪	۷۱٪	انحراف عملکرد و بودجه

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می باشد.

نتیجه:

مطالعات محاسبات دولت تاکنون هم در بخش انتشار و هم

سررسید اوراق، دارای خطای زیادی بوده است.

در دفاع از بازار پدھی

نمایی از شفایست

نمایش مخطه ای بدیهی و سایر آمارهای کلیدی دولت ایالات متحده

The National Debt Clock, a billboard-size digital display showing the increasing US debt

on Sixth Avenue August 1, 2011 in New York.
Stan Honda / AFP / Getty Images

Date : 1 / 20 / 2020

M2 MONEY SUPPLY INCREASE NOW

The year over year increase in the U.S. M2 money supply.

Real-Time Running Total

Source: FEDERAL RESERVE

Get the iPhone App

Debt Clock Time Machine

US NATIONAL DEBT

\$23,198,138,066,813

DEBT PER CITIZEN: \$70,214
DEBT PER TAXPAYER: \$187,391

US FEDERAL SPENDING (OFFICIAL): \$4,560,706,942,004
US FEDERAL BUDGET DEFICIT (OFFICIAL): \$1,050,515,312,523

US FEDERAL SPENDING (ACTUAL): \$4,812,830,622,373
US FEDERAL BUDGET DEFICIT (ACTUAL): \$1,302,638,985,859

US FEDERAL DEBT-TO-GDP RATIO
1960: 53.34% 1980: 34.49% 2000: 59.52% NOW: 106.71%

US FEDERAL BUDGET DEFICIT/SURPLUS TO GDP RATIO
1980: 1.54% 1990: 3.36% 2000: 1.64% 2010: 9.66% NOW: 4.83%

US FEDERAL TAX REVENUE

\$3,510,191,629,480

REVENUE PER CITIZEN: \$10,630
REVENUE PER TAXPAYER: \$28,419

US FEDERAL REVENUE TO GDP RATIO
1900: 3.11% 1950: 14.37% 2000: 18.96% NOW: 16.49%

US FEDERAL SPENDING TO GDP RATIO
1900: 3.19% 1950: 16.41% 2000: 17.63% NOW: 20.98%

TOTAL STATE REVENUE: \$2,099,009,755,323
TOTAL LOCAL REVENUE: \$1,313,556,280,972
REVENUE PER CITIZEN: \$10,334

FEDERAL TRANSFER: \$743,176,987,111
PROPERTY TAX REVENUE: \$525,055,769,786
TAX PER ADULT: \$2,054

US GROSS DOMESTIC PRODUCT: **\$21,740,238,290,783**
TOTAL WORKER COMPENSATION: **\$11,505,330,324,899**

INCOME TAX REVENUE: \$1,729,125,619,443
PER TAXPAYER: \$13,998

PAYROLL TAX REVENUE: \$1,257,375,205,923
PER WORKER: \$7,920

CORPORATE TAX REVENUE: \$233,187,608,822
EXCISE TAX REVENUE: \$101,437,865,995
TARIFF TAX REVENUE: \$68,596,295,691

FEDERAL RESERVE REMITTANCES: \$80,356,684,211
ESTATE AND GIFT TAX: \$18,367,295,490
CHARITABLE DONATIONS: \$444,902,671,455
PER ADULT: \$1,741

STATE DEBT: \$1,177,614,817,303
DEBT PER CITIZEN: \$3,566

UNFUNDED PENSION LIABILITY: \$6,907,904,853,128
UNFUNDED PER CITIZEN: \$20,918

LOCAL DEBT: \$2,066,472,876,133
MUNICIPAL EMPLOYEES: 19,822,274
AVERAGE SALARY: \$57,701

TOTAL FEDERAL/STATE/LOCAL SPENDING: \$7,842,662,366,150
TOTAL DEBT-TO-GDP RATIO: 121.63%
REVENUE TO GDP RATIO: 31.84%
SPENDING TO GDP RATIO: 36.07%

Largest Budget Items

MEDICARE/MEDICAID: \$1,264,393,730,483
SOCIAL SECURITY: \$1,056,004,037,403
DEFENSE/WAR: \$679,154,593,757
INTEREST ON DEBT (NET): \$377,492,756,020
INCOME SECURITY: \$301,305,153,112

FEDERAL PENSIONS: \$290,272,143,566
FOOD/AGRICULTURAL SUBSIDIES: \$152,736,304,162
WASTE/FRAUD/ABUSE: \$134,840,705,041
CLASSIFIED PROGRAMS: \$86,238,942,421

Unfunded Debt/Interest

US TOTAL INTEREST PAID: \$3,644,313,631,608
INTEREST PER ADULT: \$14,258

US TOTAL DEBT: **\$75,474,493,217,714**
TOTAL DEBT PER CITIZEN: \$228,468
TOTAL DEBT PER FAMILY: \$889,381
SAVINGS PER FAMILY: \$15,676

US BANK REVENUE: \$1,070,767,954,845
BANK INTEREST RECEIVED: \$800,233,363,253
BANK INTEREST PAID: \$147,634,094,754

TOTAL PERSONAL DEBT: \$20,284,891,926,520
PERSONAL DEBT PER CITIZEN: \$61,387
DEBT TO INCOME: 1.84x

MORTGAGE DEBT: \$16,070,401,789,014
PER MORTGAGE: \$205,392
STUDENT LOAN DEBT: \$1,663,112,243,321
PER STUDENT: \$36,791
CREDIT CARD DEBT: \$1,109,260,950,878
PER HOLDER: \$6,765

FEDERAL RESERVE SHAREHOLDER PROFITS: \$78,210,337,759
FEDERAL RESERVE UNFUNDED INTEREST NOW: \$528,752,175,631
DEBT TO WEALTH RATIO: \$1,476 to \$1
FEDERAL RESERVE UNFUNDED INTEREST SINCE 1913: \$10,794,254,797,358

Money Creation

US CENTRAL BANK "ASSETS" NOW: \$4,138,253,083,004
US MONETARY BASE NOW: \$3,293,417,880,014
US M2 MONEY SUPPLY NOW: \$15,460,938,638,755

US CENTRAL BANK DEBT SECURITIES: \$3,726,503,699,602
US MONETARY BASE 2000: \$607,427,166,156
US M2 MONEY SUPPLY 2000: \$4,675,159,569,593

CURRENCY AND CREDIT DERIVATIVES NOW: \$665,606,334,795,474
CURRENCY AND CREDIT DERIVATIVES 2000: \$88,510,881,779,850

Trade Balance

US DEBT HELD BY FOREIGN COUNTRIES: \$6,908,638,641,266
US TRADE DEFICIT: \$869,923,512,097
US TRADE DEFICIT - CHINA: \$358,131,338,448
US IMPORTED OIL: \$196,542,956,278
IMPORTED OIL - OPEC: \$35,503,054,238

SMALL BUSINESS ASSETS: \$13,744,980,460,086
CORPORATION ASSETS: \$17,491,414,699,893
HOUSEHOLD ASSETS: \$114,534,466,770,486
US TOTAL NATIONAL ASSETS: \$145,770,861,929,301
ASSETS PER CITIZEN: \$441,354

US POPULATION: 330,366,274	US WORKFORCE NOW: 158,840,072	OFFICIAL UNEMPLOYED: 5,782,428	LOBBYING MONEY SPENT: \$3,662,495,675	DOLLAR SUPPLY ADDED NOW: \$1,065,160,532,148
US INCOME TAXPAYERS: 123,592,950	US WORK FORCE 2000: 158,111,127	ACTUAL UNEMPLOYED: 10,543,145	DARK CAMPAIGN MONEY: \$159,862,169	DOLLAR SUPPLY ADDED 1913: \$653,854,435
PRIVATE SECTOR JOBS: 126,249,578	NOT IN LABOR FORCE NOW: 95,578,731	FULL-TIME WORKERS: 131,808,798	TOTAL CAMPAIGN NOW: \$6,870,727,471	DOLLAR TO CITIZEN RATIO NOW: \$3,225 PER CITIZEN
US SELF-EMPLOYED: 8,851,445	NOT IN LABOR FORCE 2000: 80,826,103	PART-TIME WORKERS: 26,989,907	TOTAL CAMPAIGN 2000: \$1,621,608,626	DOLLAR TO CITIZEN RATIO 1913: \$6.74 PER CITIZEN
US UNION WORKERS: 15,337,912	MEDIAN INCOME NOW: \$33,699	MEDIAN NEW HOME NOW: \$313,686	AVERAGE NEW CAR NOW: \$38,447	DOLLAR TO OIL RATIO NOW: \$31.85 PER BARREL
GOVERNMENT EMPLOYEES: 23,982,293	MEDIAN INCOME 2000: \$30,444	MEDIAN NEW HOME 2000: \$161,425	AVERAGE NEW CAR 2000: \$22,089	DOLLAR TO OIL RATIO 1913: \$2.19 PER BARREL
MANUFACTURING JOBS NOW: 12,875,490	US BANKRUPTCIES: 780,327	HEALTHCARE COST NOW: \$11,590	COLLEGE TUITION NOW: \$23,866	DOLLAR TO SILVER RATIO NOW: \$1,125 PER OUNCE
MANUFACTURING JOBS 2000: 17,274,442	US FORECLOSURES: 374,832	HEALTHCARE COST 2000: \$5,341	COLLEGE TUITION 2000: \$11,634	DOLLAR TO SILVER RATIO 1913: \$2.66 PER OUNCE
US RETIREES: 54,238,519	US VETERANS: 20,794,690	US HOMELESS: 554,761	\$ TO CRYPTO RATIO NOW: 73.82 to 1	DOLLAR TO GOLD RATIO NOW: \$9,271 PER OUNCE
US DISABLED: 9,955,725	US ARMED FORCES: 1,382,487	US DRUG-DEATHS: 66,788	\$ TO CRYPTO RATIO 2013: 9.392 to 1	DOLLAR TO GOLD RATIO 1913: \$28.67 PER OUNCE
MEDICARE ENROLLEES: 59,837,169	LIVING IN POVERTY: 36,625,662	US MILLIONAIRES: 17,898,138	TOP 1% WEALTH: \$56,278,605,335,534	PAPER TO SILVER RATIO NOW: 175.80 to 1
MEDICAID RECIPIENTS: 77,943,365	WITHOUT INSURANCE: 28,163,274	FOOD STAMP RECIPIENTS: 35,841,365	BOTTOM 50% WEALTH: \$1,731,649,394,682	PAPER TO GOLD RATIO NOW: 89.48 to 1
SOCIAL SECURITY LIABILITY: \$20,252,320,546,728	MEDICARE LIABILITY: \$31,281,676,490,161	US UNFUNDED LIABILITIES: \$127,806,222,496,458	LIABILITY PER CITIZEN: \$386,843	

نتیجہ:

مکمل بدہی ہامی دولت بہ اوراق تبدیل شدہ وہمہ بدہی ہا با انواع اوراق تصنیفہ کردد.

انتشار اوراق بدہی یعنی:

اعلام بدہی دولت با صدای بلند

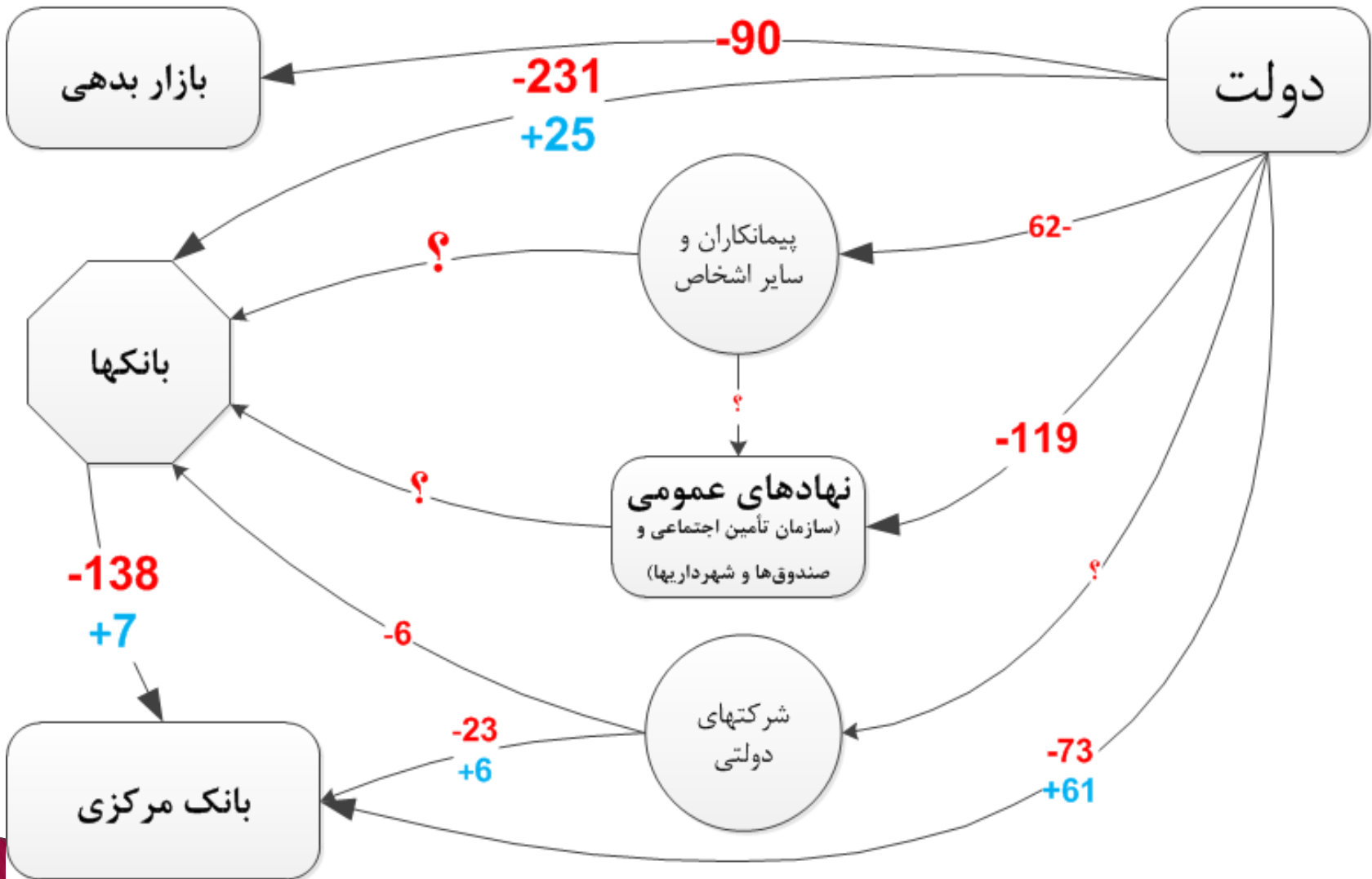
در تمام دنیا منظور از بدہی دولت، فقط اوراق بدہی دولتی است.

نحوه تأمین مالی دولت

(ترکیب بدیهی های دولت)

تصویر کلی تر از بدهی‌های دولت در پایان سال ۱۳۹۷

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می‌باشد.

روند کلی تغییرات بدهی های دولتی

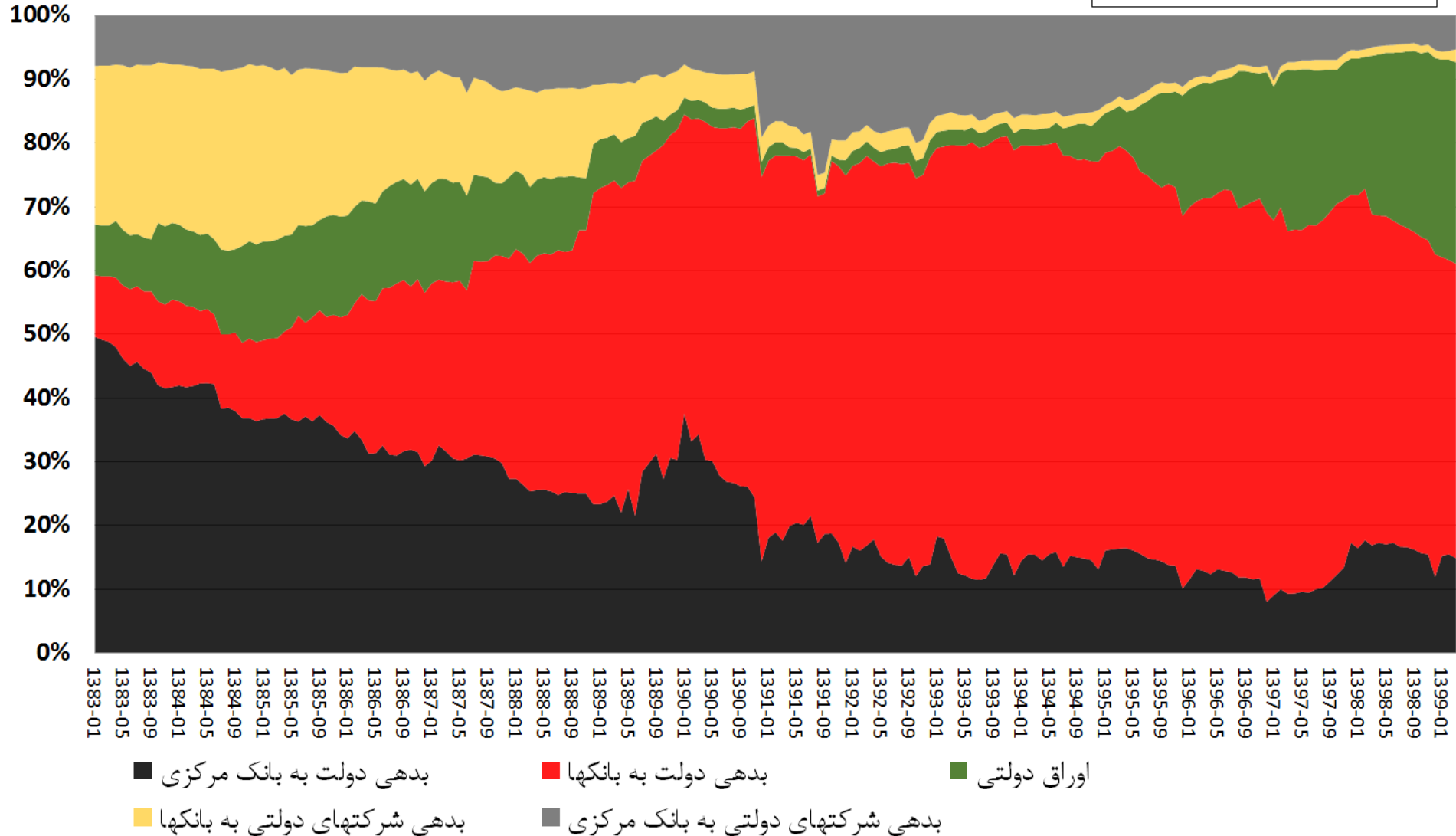
(فقط بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی و بازار بدهی)

ترکیب بدهی دولت (آمار رسمی) ۱۳۸۳ - ۱۳۹۹/۳

تاریخ: 1399/07/21

آنالیز بدهی دولت

تهیه و تنظیم: علیرضا توکلی کاشی

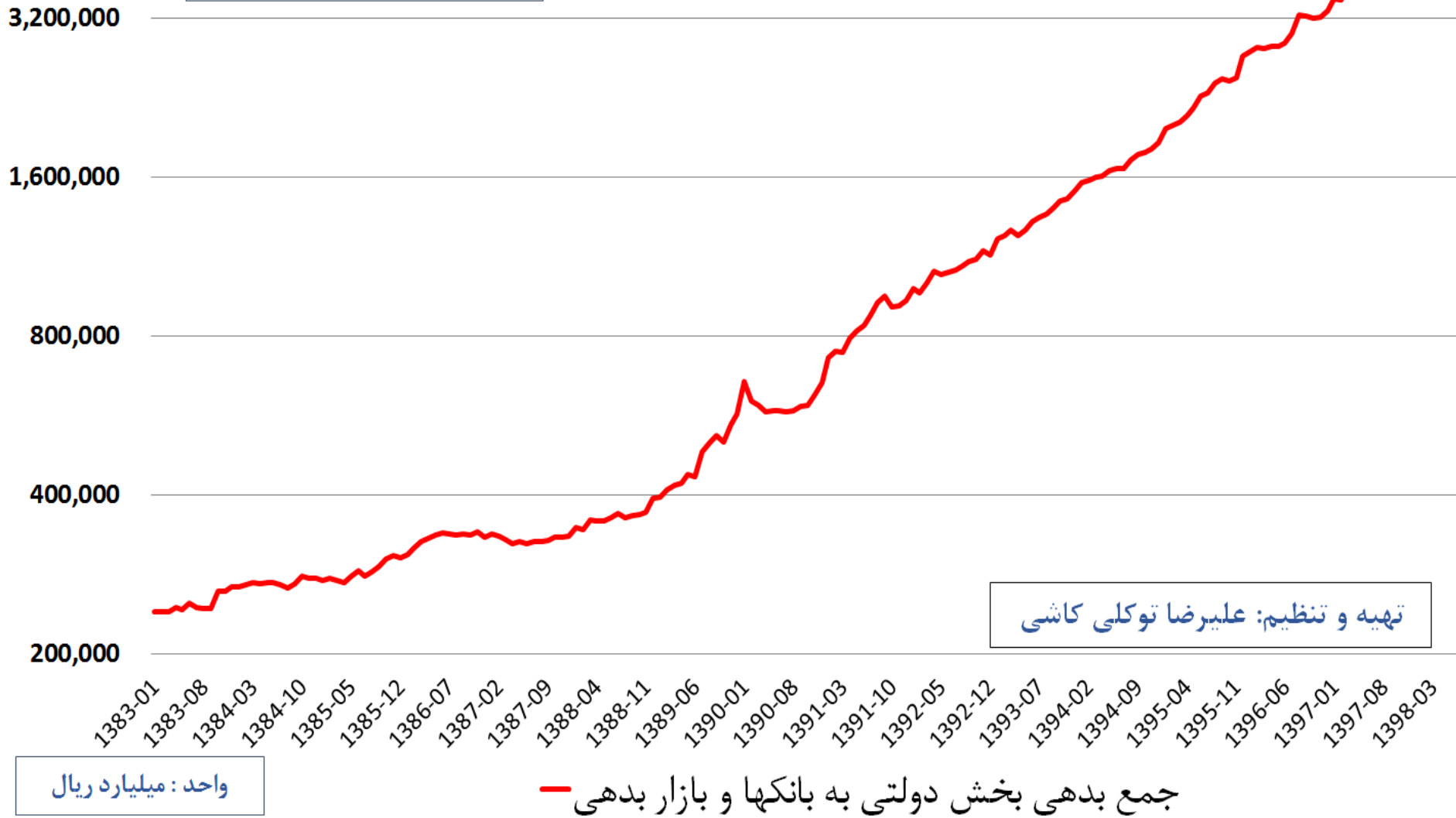

منبع: ترازنامه بانک مرکزی و سیستم بانکی

رشد رشد بدهی های دولت

آنالیز بدهی دولت

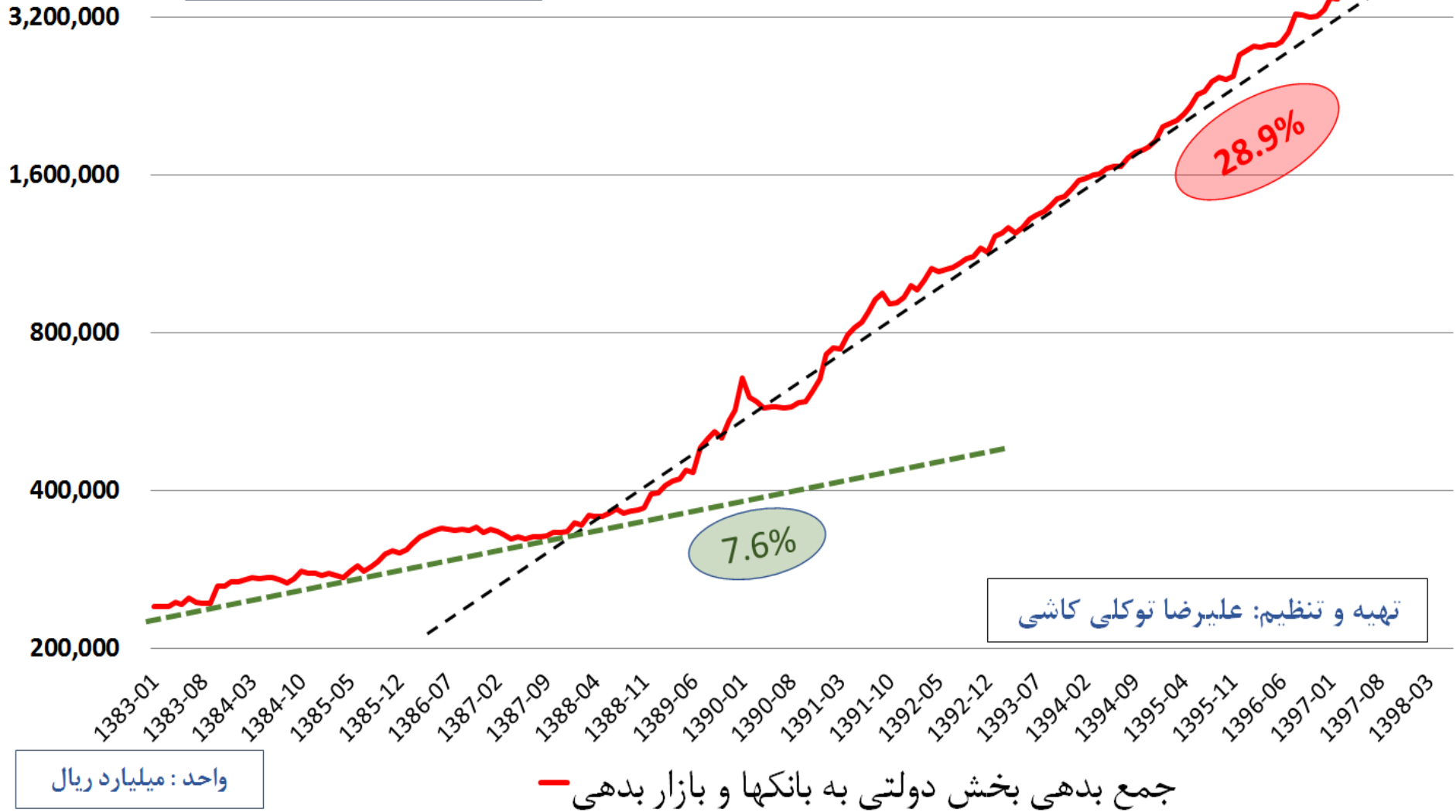
تاریخ: ۱۳۹۸/۱۰/۳۰

رشد رشد بدهی های دولت

آنالیز بدهی دولت

تاریخ: ۱۳۹۸/۱۰/۳۰

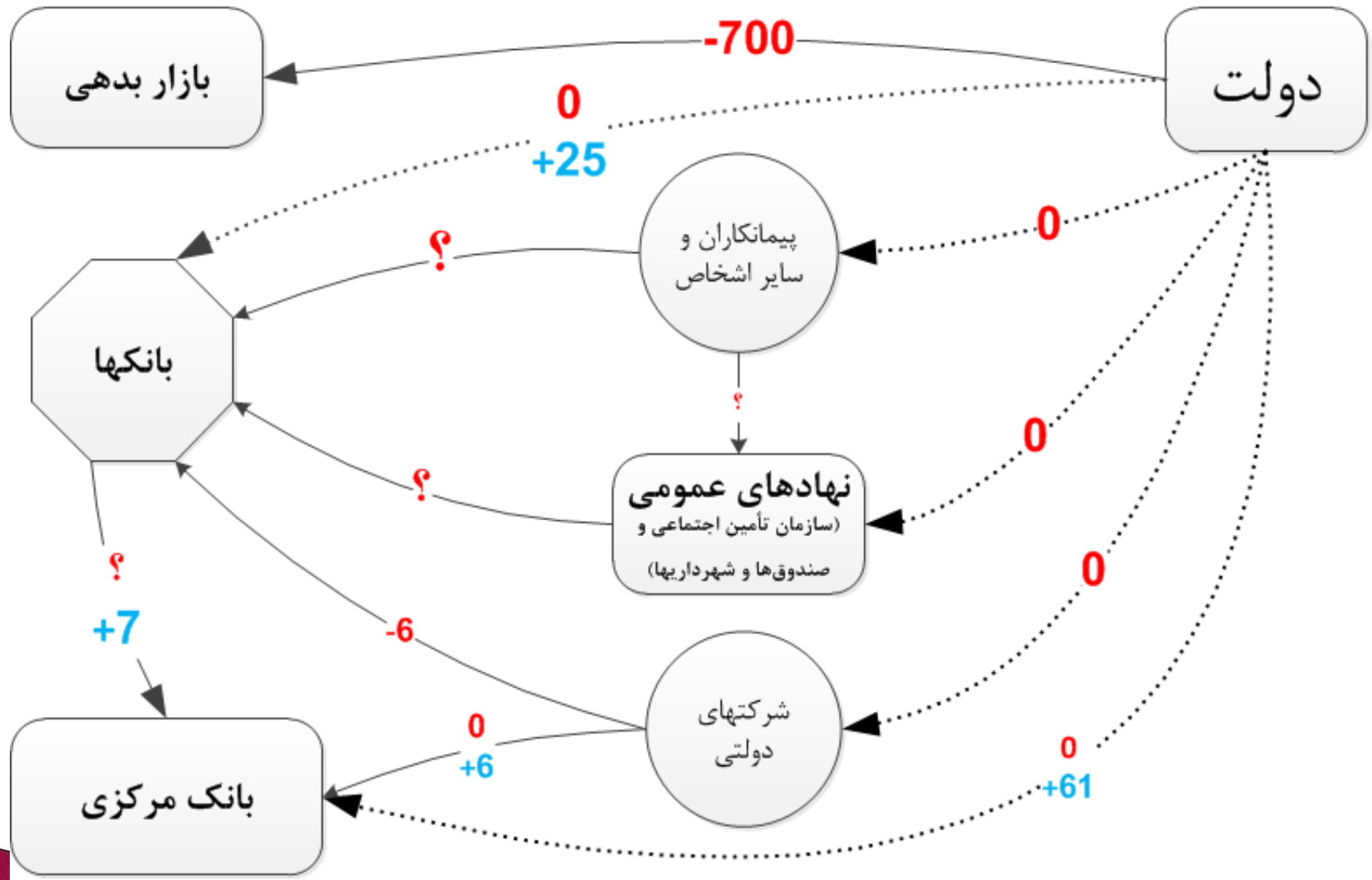
نتیجه:

در ده سال اخیر، بدهی های دولت با سرعت ۲۹ درصد در سال، در حال افزایش بوده است. تداوم این رشد برای اقتصاد **خطرناک** خواهد بود. باید برای مجموع بدهی های دولت، سقف تعیین کرد.

تصویر مطلوب از بدهی دولت

تصویر مطلوب بدهی‌های دولت

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می‌باشد.

بررسی باند «ض» تبصره ۶

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه

فهرست

صفحه	عنوان
۹	تبصره ماده واحده ۱۴۰۱
۷۷	جدول شماره ۱ - خلاصه بودجه کل کشور در سال ۱۴۰۱
۷۸	جدول شماره ۲ - خلاصه درآمدها و هزینه های دولت در سال ۱۴۰۱
۷۹	جدول شماره ۳ - خلاصه واگذاری و تملک دارایی های سرمایه ای در سال ۱۴۰۱
۸۰	جدول شماره ۴ - خلاصه واگذاری و تملک دارایی های مالی در سال ۱۴۰۱
۸۱	جدول شماره ۵ - درآمدها، واگذاری دارایی های سرمایه ای و واگذاری دارایی مالی بر حسب قسمت، بخش، بند، اجزا در سال ۱۴۰۱
۹۸	جدول شماره ۶ - برآورد اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای بر حسب امور، فصل
۱۰۲	جدول شماره ۷ - خلاصه بودجه دستگاه های اصلی
۲۰۰	جدول شماره ۸ - برآورد تملک دارایی های مالی سال ۱۴۰۱
۲۰۲	جدول شماره ۹ - برآورد اعتبارات ردیف های متفرقه سال ۱۴۰۱
۲۱۵	جدول شماره ۱۰ - منابع و مصارف استان ها در سال ۱۴۰۱
۲۶۷	جدول شماره ۱۱ - خلاصه کل منابع و مصارف بودجه شرکتهای دولتی، بانکها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت ۱۴۰۱
۲۶۸	جدول شماره ۱-۱۱ بودجه شرکت های دولتی ۱۴۰۱
۲۶۹	جدول شماره ۲-۱۱ بودجه بانک ها ۱۴۰۱
۲۷۰	جدول شماره ۳-۱۱ بودجه موسسات انتفاعی وابسته به دولت ۱۴۰۱
۲۷۱	جدول شماره ۱۳- اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی سال ۱۴۰۱
۲۷۲	جدول شماره ۱۶ - تعرفه درآمدهای موضوع جدول شماره (۵) در سال ۱۴۰۱
۲۸۵	جدول ۲۱ - اعتبارات موضوع پرداخت بدهی قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی (موضوع بند «ی» تبصره (۱))

شهرداری‌ها موظفند همزمان با صدور پروانه ساخت و همچنین در هنگام صدور پایان کار مراتب را به منظور تشکیل پرونده مالیاتی به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط به ترتیبی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌گردد، گزارش کنند.

ذ- اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل گروه اول موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۹۵) قانون مالیاتهای مستقیم مکلفند در هر مورد که بابت خدمات دریافتی (به استثنای کارمزد پرداختی به بورس‌ها، بازارهای خارج از بورس و کارمزد معاملات و تسویه اوراق بهادار و کالا در بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس، بانک‌ها، صندوق تعاون و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، تسهیلات اعطایی بانک‌ها و تعمیر و تکمیل یک واحد مسکونی، خدمات مشمول مالیات بر درآمد حقوق و اسناد خزانه و یا اوراق تسویه که بابت بدهی دولت به اشخاص داده می‌شود و همچنین سایر خدماتی که به تشخیص سازمان امور مالیاتی ظرف یک ماه پس از ابلاغ این قانون اعلام می‌شود) وجوهی را به هر عنوان (اعم از نقدی و غیرنقدی) مجموعاً بیش از مبلغ پنج میلیون (۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال بابت هر خدمت پرداخت می‌کنند دو درصد (۲٪) آن را به عنوان علی‌الحساب مالیات مؤدی (دریافت‌کنندگان وجوه) کسر و تا پایان ماه بعد به حساب تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم نمایند و همچنین ظرف همین مدت مشخصات دریافت‌کنندگان شامل نام، شماره ملی یا شناسه ملی حسب مورد و نشانی آن‌ها را به ترتیبی که سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌کند به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط ارسال دارند. احکام مواد (۱۹۷) و (۱۹۹) قانون مالیاتهای مستقیم در اجرای این حکم جاری می‌باشد.

ض- در سال ۱۴۰۱ حکم بند (۲) ماده (۱۴۵) قانون مالیاتهای مستقیم در خصوص اشخاص حقوقی جاری نمی‌باشد.

تبصره ۷ - صنعت، معدن و ارتباطات

الف-

- ۱- در راستای اجرائی نمودن ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، عبارت «واریز به خزانه‌داری کل کشور» در این ماده به عبارت «واریز به حساب تمرکز وجوه درآمد شرکتهای دولتی نزد خزانه‌داری کل کشور» اصلاح می‌شود.
- ۲- کلیه دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه از جمله دستگاهها و شرکتهای مستلزم ذکر یا تصریح نام مانند شرکتهای اصلی و تابعه وزارت نفت و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)

سازمان امور مالیاتی کشور

قانون مالیات‌های مستقیم

(با اصلاحات ۱۳۹۴/۰۴/۳۱)

مالیات بر ارزش افزوده موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۳/۲ معاف می‌باشد و از بابت نقل و انتقال آنها و صدور و ابطال اوراق بهادار یاد شده مالیاتی مطالبه نخواهد شد.

تبصره ۲- سود و کارمزد پرداختی یا تخصیصی اوراق بهادار موضوع تبصره (۱) این ماده به استثناء سود سهام و سهم‌الشرکه شرکتها و سود گواهیهای سرمایه‌گذاری صندوقها، مشروط به ثبت اوراق بهادار یاد شده نزد سازمان جزء هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات ناشر این اوراق بهادار محسوب می‌شود.

تبصره ۳- در صورتی که هر شخص حقیقی یا حقوقی مقیم ایران که سهامدار شرکت پذیرفته شده در بورس یا بازار خارج از بورس، سهام یا حق تقدم خود را در بورسها یا بازارهای خارج از بورس خارجی بفروشد، از این بابت هیچ‌گونه مالیاتی در ایران دریافت نخواهد شد.

تبصره ۴- صندوق سرمایه‌گذاری مجاز به هیچ‌گونه فعالیت اقتصادی دیگری خارج از مجوزهای صادره از سوی سازمان نمی‌باشد.

تبصره ۵- نقل و انتقال اوراق بهادار بازارگردانی بازارگردانان دارای مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار در بورس و فرابورس از پرداخت مالیات مقطوع نیم‌درصد (۰/۵٪) این ماده، معاف است.^۱

ماده ۱۴۴- جهیزیه منقول و مهریه اعم از منقول و غیر منقول و جوایز علمی و بورس‌های تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین می‌گردد به طور کلی و نیز درآمد ناشی از فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی مراکزی که دارای پروانه تحقیق از وزارتخانه‌های ذیصلاح می‌باشند به مدت ده سال از تاریخ اجرای این اصلاحیه^۲ طبق ضوابط مقرر در آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فن آوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید از پرداخت مالیات معاف می‌باشد.^۳

ماده ۱۴۵- سود دریافتی به هر عنوان در موارد زیر از پرداخت مالیات معاف است:^۴

۱ - سود متعلق به سپرده‌های مربوط به کسور بازنشستگی و پس‌انداز کارمندان و کارگران نزد بانک‌های ایرانی در حدود مقررات استخدامی مربوطه.

۲ - سود یا جوایز متعلق به حساب‌های پس‌انداز و سپرده‌های مختلف نزد بانکهای ایرانی یا مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز. این معافیت شامل سپرده‌هایی که بانکها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز نزد هم می‌گذارند نخواهد بود.

۳ - جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه.

۱. به موجب ماده (۳۳) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، مصوب ۱۳۹۴/۲/۱، متن این تبصره به عنوان تبصره ۵ به ماده (۱۴۳) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاق شد.

۲. منظور از این اصلاحیه، قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم، مصوب ۱۳۷۱/۲/۲۷ است.

۳. با توجه به ماده (۹۹) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷، نام وزارت «فرهنگ و آموزش عالی» به وزارت «علوم، تحقیقات و فن آوری» تغییر و در متن ماده (۱۴۴)، نام اخیر این وزارتخانه جایگزین گردید.

۴. به موجب ماده (۶۸) قانون اصلاح موادی از قانون مالیات‌های مستقیم، مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، یک بند به عنوان بند (۵) و یک تبصره به ماده (۱۴۵) الحاق شد.

مالیات بر سود سپرده اشخاص حقوقی ...

مثال ۳	مثال ۲	مثال ۱	
۲۴٪	۲۰٪	۷٪	نرخ سود دریافتی
۲۵٪	۲۵٪	۲۵٪	مالیات
۱۸٪	۱۵٪	۵٪	نرخ موثر دریافتی

❖ ارقام فوق، به شرط سودآور بودن شرکت و شمول مالیات بر کل درآمد ناشی از سود سپرده‌بانکی محاسبه شده است.

عکس العمل اشخاص حقوقی به این بند بودجه

- انتقال حسابها و منابع بلندمدت به سایر فرصتهای سرمایه‌گذاری
  - نامزدهای اصلی:
    - ✓ خرید اوراق در بازار بدهی
    - ✓ خرید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوقهای سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار بادرآمد ثابت
  - سایر فرصتها:
    - ✓ خرید سهام در بازار
    - ✓ خرید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوقهای سرمایه‌گذاری در سهام
    - ✓ خرید املاک و مستغلات
    - ✓ .....

بررسی وضعیت مالیاتی اوراق و صندوق‌ها

► ماده ۱۴۳ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم:

- تبصره ۱- **تمامی درآمدهای صندوق سرمایه‌گذاری** در چهارچوب این قانون و **تمامی درآمدهای حاصل از سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار موضوع بند (۲۴) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴ و درآمدهای حاصل از نقل و انتقال این اوراق یا درآمدهای حاصل از صدور و ابطال آنها از پرداخت مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده** موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۲/۳/۱۳۸۷ معاف می‌باشد (۱) و از بابت نقل و انتقال آنها و صدور و ابطال اوراق بهادار یاد شده مالیاتی مطالبه نخواهد شد.

► ماده ۱۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم:

- سود دریافتی به هر عنوان در موارد زیر از پرداخت مالیات معاف است:
  - بند ۳- جوایز متعلق به **اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه.**
  - بند ۵- سود و جوایز متعلق به **اوراق مشارکت.**

نتیجه:

در سال ۱۴۰۱ بازار اوراق بدهی و صندوق های سرمایه گذاری

در اوراق بهادار با درآمد ثابت، پر رونق خواهد شد.

آما حدر؟

بررسی وضعیت کلان سپرده‌های کشور در کل بانکها

ماتده برخی از متغیرهای عمده پولی و اعتباری در پایان شهریور ۱۴۰۰ (هزار میلیارد ریال - درصد - واحد درصد)

ماتده	شهریور ۱۳۹۹		شهریور ۱۴۰۰		رشد در پایان		سهم از رشد در پایان
	شهریور ۱۳۹۹	اسفند ۱۳۹۹	شهریور ۱۴۰۰	اسفند ۱۳۹۹	شهریور ۱۴۰۰	شهریور ۱۳۹۹	
پایه پولی از سمت منابع	۳۷۲۰/۶	۴۵۸۸/۹	۵۱۸۹/۲	۳۹/۵	۱۳/۱	۳۹/۵	۱۳/۱
خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی	۳۴۳۱/۸	۴۷۰۳/۷	۴۹۵۶/۳	۳۴/۵	۵/۴	۳۵/۴	۵/۵
خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی	۱۷۲۷/۷	۲۲۴/۸	۳۶/۹	-۷۸/۶	۱۱۶/۴	-۳/۶	۵/۷
مطالبات بانک مرکزی از بانکها	۱۲۹۱/۹	۱۱۷۱/۴	۱۲۲۷/۵	-۱/۴	۸/۷	-۱/۵	۲/۲
خالص سایر اقلام بانک مرکزی	-۱۳۷۵/۸	-۱۰۶۱/۴	-۱۰۷۷/۵	۲۱/۷	-۱/۵	۸/۰	-۱/۳
پایه پولی از سمت مصارف	۳۷۲۰/۶	۴۵۸۸/۹	۵۱۸۹/۲	۳۹/۵	۱۳/۱	۳۹/۵	۱۳/۱
اسکناس و مسکوک در جریان	۶۹۸/۱	۸۰۲/۶	۸۲۱/۶	۱۷/۷	۲/۴	۱۷/۷	۲/۴
سپرده های بانکها و موسسات اعتباری نزد بانک مرکزی	۳۰۲۲/۵	۳۷۸۶/۳	۴۳۶۷/۶	۴۴/۵	۱۵/۴	۴۴/۵	۱۵/۴
نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده‌ها	۰/۰۲۱۱	۰/۰۲۱۶	۰/۰۱۸۲	-۱۳/۷	-۱۵/۷	-۱۳/۷	-۱۵/۷
نسبت سپرده های قانونی به کل سپرده ها	۰/۰۹۷۹	۰/۱۰۴۳	۰/۱۰۶۹	۹/۲	۲/۵	۹/۲	۲/۵
نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده ها	۰/۰۱۲۲	۰/۰۰۸۹	۰/۰۰۸۸	-۶/۷	-۴۶/۱	-۶/۷	-۴۶/۱
تصریب فزاینده نقدینگی	۷/۷۸۲	۷/۵۷۵	۷/۱۸۳۹	۰/۷	۳/۵	۰/۷	۳/۵
نقدینگی برحسب عوامل مؤثر بر عرضه	۲۸۹۵۸/۹	۲۴۷۶۱/۷	۴۰۶۷۶/۰	۴۰/۵	۱۷/۰	۴۰/۵	۱۷/۰
خالص دارایی‌های خارجی	۴۹۰۳/۹	۵۸۷۷/۵	۶۹۹۸/۸	۴۲/۷	۱۹/۱	۴۲/۷	۱۹/۱
بانک مرکزی	۳۴۳۱/۸	۴۷۰۳/۷	۴۹۵۶/۳	۳۴/۵	۵/۴	۳۴/۵	۵/۴
بانکها و موسسات اعتباری	۱۲۷۲/۱	۱۱۷۲/۸	۲۰۴۲/۵	۶۰/۶	۷۴/۰	۶۰/۶	۷۴/۰
خالص دارایی‌های داخلی	۲۴۰۵۵/۰	۲۸۸۸۴/۲	۳۳۶۷۷/۲	۴۰/۰	۱۶/۶	۳۳/۲	۱۶/۶
مطالبات داخلی	۲۰۲۴۶/۵	۲۴۵۶۶/۵	۲۹۷۸۰/۶	۴۷/۱	۲۱/۲	۴۷/۱	۲۱/۲
خالص مطالبات از دولت	۳۱۲۷/۲	۳۱۲۷/۷	۳۲۲۰/۵	۱۹/۰	۱۸/۶	۱۹/۰	۱۸/۶
بانک مرکزی	-۹/۶	-۴۹۵/۵	-۲۲۹/۷	-۱۳۵/۳	۵۳/۶	-۱۳۵/۳	۵۳/۶
بانکها و موسسات اعتباری	۳۲۲۴/۸	۳۴۳۲/۲	۳۴۵۰/۲	۲۲/۵	۸/۷	۲۲/۵	۸/۷
خالص مطالبات از موسسات و شرکتهای دولتی	۲۸۶/۳	۴۱۵/۱	۴۳۷/۲	۱۳/۲	۵/۲	۱۳/۲	۵/۲
بانک مرکزی	۲۷۰/۳	۲۷۰/۷	۲۶۶/۶	-۱/۴	-۱/۵	-۱/۴	-۱/۵
بانکها و موسسات اعتباری	۱۱۶/۰	۱۴۴/۴	۱۷۰/۶	۴۷/۱	۱۸/۱	۴۷/۱	۱۸/۱
مطالبات از بخش غیر دولتی	۱۶۲۳۲/۰	۲۱۰۱۲/۷	۲۵۶۲۲/۹	۵۲/۱	۲۱/۹	۵۲/۱	۲۱/۹
خالص سایر اقلام	۲۸۰۸/۵	۴۲۱۷/۷	۲۸۹۶/۶	۲/۲	-۹/۸	۲/۲	-۹/۸
نقدینگی	۲۸۹۵۸/۹	۲۴۷۶۱/۷	۴۰۶۷۶/۰	۴۰/۵	۱۷/۰	۴۰/۵	۱۷/۰
نقدینگی برحسب اجزای تشکیل‌دهنده	۲۸۹۵۸/۹	۲۴۷۶۱/۷	۴۰۶۷۶/۰	۴۰/۵	۱۷/۰	۴۰/۵	۱۷/۰
پول	۶۰۰۷/۰	۶۹۰۹/۶	۸۱۶۴/۹	۳۵/۹	۱۸/۲	۳۵/۹	۱۹/۹
اسکناس و مسکوک در دست اشخاص	۵۹۹/۶	۷۳۵/۰	۷۲۷/۱	۲۱/۳	-۱/۹	۲۱/۳	-۱/۹
سپرده های دینداری	۵۴۰۷/۴	۶۱۷۴/۶	۷۴۳۷/۸	۳۷/۵	۲۰/۵	۳۷/۵	۲۰/۵
شبه پول	۲۲۹۵۱/۹	۲۷۸۵۲/۱	۳۳۵۱۱/۱	۴۱/۶	۱۶/۷	۴۱/۶	۱۶/۷
قرض الحسنه پس‌انداز	۱۷۰۵/۳	۲۲۴۸/۲	۲۵۴۱/۵	۴۹/۰	۱۲/۰	۴۹/۰	۱۲/۰
کوتاه مدت	۸۶۴۱/۳	۱۰۱۴۹/۲	۱۱۶۶۸/۸	۳۵/۰	۱۵/۰	۳۵/۰	۱۵/۰
یک ساله	۱۱۱۷۹/۷	۱۱۰۰۱/۶	۱۰۳۷۸/۹	-۷/۲	-۵/۷	-۷/۲	-۵/۷
دو ساله	۸۲۴/۶	۳۷۲۷/۳	۶۹۶۶/۴	#	۸۶۹	#	۸۶۹
سه ساله	-/۴	-/۳	-/۲	-۵/۰	-۳۳/۳	-۵/۰	-۳۳/۳
چهار ساله	۴/۲	۴/۰	۳/۹	-۷/۱	-۲/۵	-۷/۱	-۲/۵
پنج ساله	۷۲/۴	۶۲/۸	۵۹/۷	-۱۸/۷	-۴/۹	-۱۸/۷	-۴/۹
متفرقه	۵۲۳/۰	۶۳۸/۹	۸۹۱/۷	۷۰/۵	۳۹/۶	۷۰/۵	۳۹/۶

وضعیت نسبی سپرده‌های بانکی

۱۴۰۰/۰۶		اقلام نقدینگی
۲٪	۷۳	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص
۱۸٪	۷۴۴	سپرده های دیداری
۲۰٪	۸۱۶	مجموع پول
۶٪	۲۵۴	قرض الحسنه پس انداز
۲۹٪	۱,۱۶۷	کوتاه مدت
۲۶٪	۱,۰۳۸	یک ساله
۱۷٪	۶۹۷	دو ساله
۰٪	۰	سه ساله
۰٪	۰	چهار ساله
۰٪	۶	پنج ساله
۲٪	۸۹	متفرقه
۸۰٪	۳,۲۵۱	مجموع شبه پول
۱۰۰٪	۴,۰۶۸	مجموع نقدینگی

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می باشد.

تخمین منابع اشخاص حقوقی در سیستم بانکی

- ▶ مجموع سپرده‌های بلندمدت سیستم بانکی: ۱۷۴۱ همت
- ▶ سهم سپرده اشخاص حقوقی در سپرده‌های بلندمدت بانکی: ۳۵٪
(طبق آمار صورتهای مالی بانکهای بورسی)

▶ تخمین مجموع سپرده‌های بلندمدت اشخاص حقوقی در سیستم بانکی:

۶۰۹ همت

- ▶ تخمین درآمد دولت در صورت ماندگاری این سپرده‌ها: ۳۰ همت!

بررسی نقطه تعادل جدید سیستم بانکی

و سایر بازارها...

مفروضات مدل

1. دولت این مصوبه را به همین شکل فعلی اجرایی خواهد کرد و مجلس هیچگونه تبصره یا استثنایی برای آن در نظر نخواهد گرفت.
2. بدلیل تفاوت قابل توجه سود، منابعی که مشمول این مالیات می‌شوند، به سرعت جابجا می‌شوند و در نقطه تعادل جدید قرار می‌گیرند.
3. نسبت مصارف صندوق‌های سرمایه‌گذاری، بر اساس میانگین این نسبت در سال‌های گذشته در نظر گرفته شده است. (۱۰-۴۰-۵۰)
4. نسبت سپرده‌گذاری بخش خصوصی بعد از وصول مطالبات از دولت به همان نسبت فعلی منابع سیستم بانکی بین بخش حقیقی و حقوقی ثابت خواهد ماند. (۰.۳۵ - ۰.۶۵)
5. به دلیل عدم نقدشوندگی کافی بازار بدهی و ذائقه سپرده‌گذاران که نقدشوندگی برای ایشان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است، فرض شده است که کل منابع از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری وارد بازار بدهی شود.

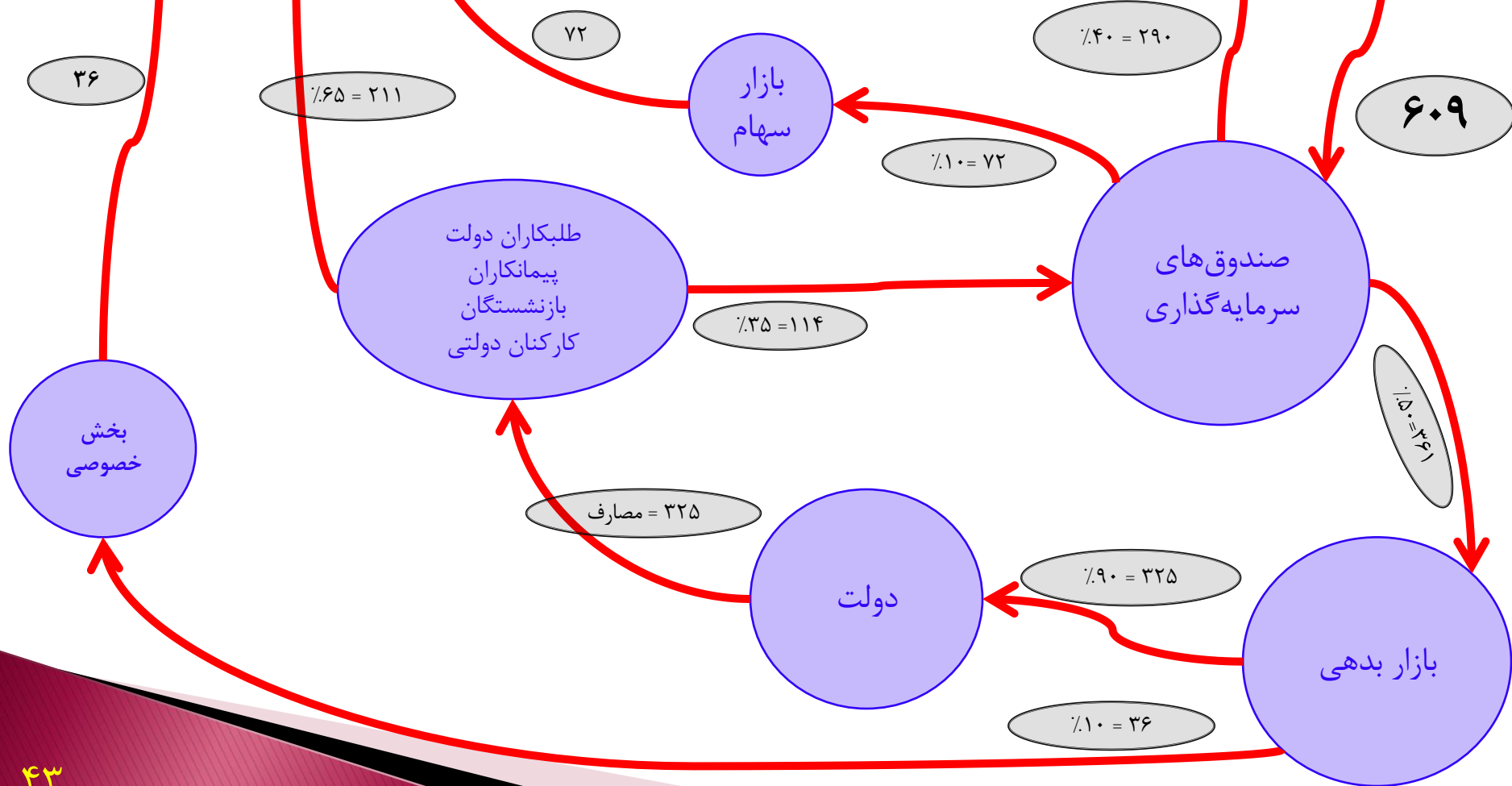
محدودیت‌های مدل

1. بخشی از منابع سپرده‌های بلندمدت اشخاص حقوقی در سیستم بانکی، مربوط به سپرده **شرکت‌های بیمه** می‌باشد. این شرکت‌ها طبق مقررات مجبور به نگهداری بخش قابل توجهی از منابع خود در سپرده‌های بلندمدت سیستم بانکی هستند. در این مدل به دلیل در دسترس نبودن اطلاعات این بخش، فرض شده که شرکت‌های بیمه نیز با اخذ مجوز از بیمه مرکزی، همچون سایر شرکتها، منابع خود را به سمت بازار بدهی و صندوق‌ها می‌آورند.
2. محاسبات بر مبنای مانده سپرده‌ها در مقطع ۱۴۰۰/۶/۳۱ انجام شده است و رشد این منابع از محل رشد طبیعی نقدینگی به میزان سالانه ۲۴ تا ۳۰٪ در نظر گرفته شده است.
3. پیش بینی می‌شود، منابع شرکت‌های خصوصی کوچک از طریق حسابهای شخصی مدیران به سپرده اشخاص حقیقی در سیستم بانکی منتقل شده و منابع اشخاص حقوقی بزرگ به بازار بدهی منتقل می‌شوند. اما بدلیل عدم دسترسی به آمار منابع شرکت‌های خصوصی کوچک، در این مدل از آن استفاده نشده است.

سیستم بانکی

سپرده‌های جاری و کوتاه مدت

سپرده‌های بلندمدت اشخاص حقوقی

مختصات نقطه تعادل بازارها

بازار	عنوان	مبلغ (همت)
سیستم بانکی	سپرده‌های بلندمدت	- ۳۱۹
	سپرده‌های جاری و کوتاه مدت	+ ۳۱۹
بازار بدهی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری	منابع صندوق‌های سرمایه‌گذاری	+ ۷۲۳
	منابع جدید بازار بدهی	+ ۳۶۱
	پتانسیل انتشار اوراق دولتی	+ ۳۲۵
	پتانسیل انتشار اوراق بخش خصوصی	+ ۳۶

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می‌باشد.

مختصات نقطه تعادل جدید بازارها

جابجایی منابع		عدم جابجایی منابع		کل منابع سیستم بانکی
نرخ	مبلغ	نرخ	مبلغ	
۷٪	۱۴۸۹	۷٪	۱۱۷۰	سپرده کوتاه مدت
۲۰٪	۱۴۲۲	۲۰٪	۱۷۴۱	سپرده بلندمدت
۱۳,۴٪	۲۹۱۱	۱۴,۸٪	۲۹۱۱	جمع منابع و نرخ موثر

جابجایی منابع		عدم جابجایی منابع		منابع اشخاص حقوقی
نرخ	مبلغ	نرخ	مبلغ	
۷٪	۹۶۸	۷٪	۷۶۱	سپرده کوتاه مدت
۲۰٪	۰	۲۰٪	۶۰۹	سپرده بلندمدت
	۱۷		۴۴	درآمد مالیاتی دولت

❖ واحد کلیه ارقام، هزارمیلیارد تومان (همت) می باشد.

پرسش ما

آثار اجرای این بند . . .

- ▶ بر بازار سهام چه خواهد بود؟
- ▶ بر نرخ سود بین بانکی و نرخ سود بازار بدهی چه خواهد بود؟

- ▶ نهادهای سیاست گذار، چه سیاستهای اجرایی را باید در پیش بگیرند؟
  - شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی ج.ا.ا.
  - شورای عالی بورس و سازمان بورس و اوراق بهادار
  - شورای عالی بیمه و بیمه مرکزی ج.ا.ا.

پاسخ سوالات در بخش پرسش و پاسخ

به پایان آمد این دفتر

حکایت، همچنان باقی است

راه‌های ارتباطی:

Cell: +98-912-196 3709

Email: artvкли@gmail.com

Telegram: @Fahm_e_Bazar